

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

جلسه پنجم: درس ۱۲

۱۳۹۸/۷/۲۹

۱۱- چگونه فعل می‌گیرد هتایی که فاعل، اسم ظاهر هتایی یا جمع است؟

۱- هرگاه فاعل، اسم ظاهر (مفرد هتایی، جمع) به فعل مفرد

مطابقت فعل با فاعل در عدد

ذَهَبَ أَخَوَاکَ
مفرد هتایی

« رفتند ۲ برادر تو »

۲- اگر فاعل، غیر باشد، فعل با آن مطابقت می‌گیرد.

نَصَرَ نَصْرًا نَصَرُوا (صبر باز، چه مستر)

نکته: هتایی که فاعل اسم ظاهر است در هر صورت مفرد، هتایی یا جمع عاملش

یعنی فعل علت تشبیه یا جمع نمی‌گیرد چرا؟

زیرا فعل تنها باید فاعل اسناد داده می‌شود.

۳- اسناد پس علت است.

ذَهَبَ أَخَوَاکَ
فعل اسناد ۲ برادر

صمیم ← ذَهَبَ أَخَوَاکَ « رفتند دو برادر تو »

نکته: اگر فاعل غیر باشد، امر بدیهی است که غیر چه باز چه مستر، فعل با آن مطابقت می‌گیرد.

۴. حواصیه فاعل، مفعول مؤنث باشد آیا نسبت تأنیث به فعل (منافه) می شود؟

۱- مؤنث حقیقی - مفعول به فعل باشد

مفلس مفعول باشد

و واجب تأنیث و فعل

۱- فاعل مفرد

مطابق

فعل با فاعل

در جنس

یا مؤنث مجازی بود یا مؤنث حقیقی بود

اما مفعول به فعل نبود یا مؤنث حقیقی بود

اما مفعول جامد بود

جایزه یوجه

تأنیث

۲- فاعل متغی و جمع سالم - حال حکم مفرد را دارد

تَوَلَّيْتُ الْقَتْلَ « دختر جوان علم مؤنث »

مؤنث حقیقی (در مقابل مذکر حقیقی)

فعل مفعول

فاعل، مفرد، بین فاعل و فعل هم فاعله نسبت

و جوب مؤنث

تَوَلَّيْتُ الْعِلْمَ « گویا او از می خواند »

مؤنث حقیقی

فعل مفعول

فاعل، مفرد، مفعول به فعل

و جوب مؤنث

طَلَعَ وَ طَلَعَتِ الشَّمْسُ « خورشید طلوع کرد »

الشمس

فاعل، مؤنث مجازی

جایزه مذکور یا مؤنث

سَافَرُوا وَفَسَّافَرُوا الْيَوْمَ هَدًى

« هدا امروز مسافرت کرد »

جای: هذکر مؤنث م.ف فاعل، مفرد

حقیقی، با مفعول فاعله دارد.

نَفَمٌ وَ نَفَمَتِ الْجَارِيَةُ

« چه خوب کنیزی است »

جای: هذکر مؤنث فاعل، مفرد

حقیقی، فعل ماضی غیر منصوب « نَفَمَ » فعل جامد

نکته: تم نویسه برای آن است که در ۳ حالت اخیر مؤنث اول فعل مجزاست.

* هرگاه فاعل به وسیله « الّا » از فعل فاعله ماضی بصورت بدل

قَدْ مَاتَتْ هِيَ أَوَّلًا مَاقَامُ الْإِهْدِ نَافِئَةً كَرِهَتْ

به اعتبار معنی « مَاقَامُ » « اِهْدِ » « نَافِئَةً كَرِهَتْ »

زیرا فاعل در حقیقت مخبر و در تقدیرش بونه

* هرگاه فاعل، همبر برای مبتدای مؤنث باشد در قای حالات فعل با قاء

تَافَتْ هِيَ أَوَّلًا الْفَتَاةُ تَوَلَّتْ

مبتدا، خبر

مرفوع خبر، فعل، فاعل: هِيَ مبتدا (صفتی)

در فتاوتی بین مؤنث حقیقی، مجازی، فعل منصوب جامد ندارد.

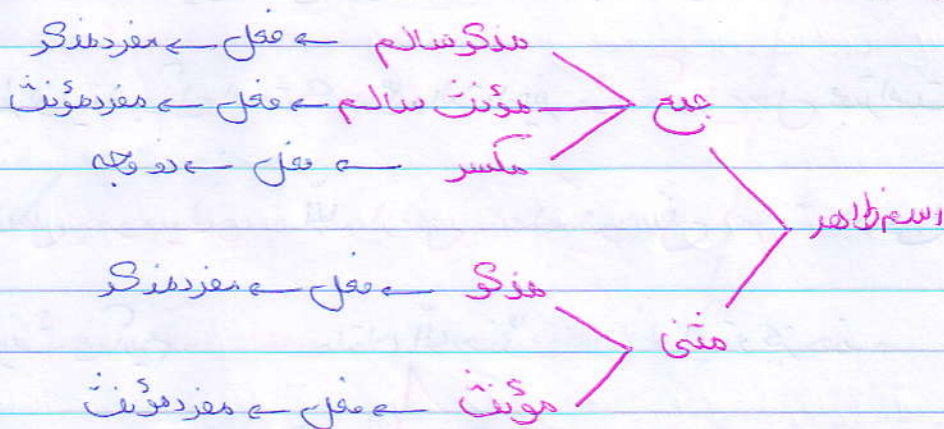
حرفاء فاعلی عدوت تأنیف داشته باشد (مؤنث لفظی باشد و در عین حال

هذو حقیقی باشد) - اگر ه علم مذکر باشد جای نیست فعل مؤنث

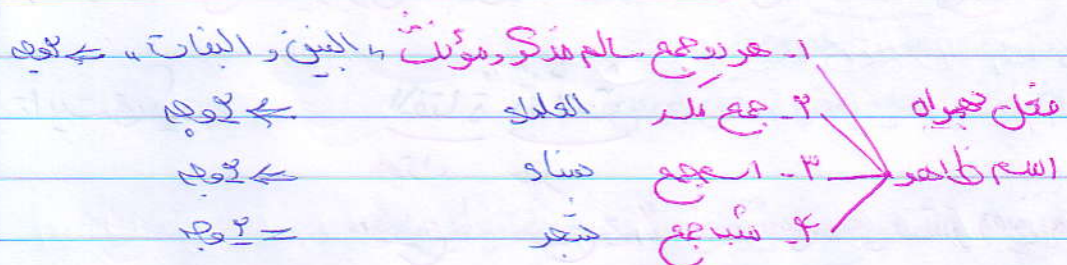
میاید. ذهب طیة ذهب بری - هرب موسی

فاعل

درین صلا

جای الموصول	جاءت الموصيات	أطهر أو أظرف الماء
فعل مفرد جمع مذکر سالم	فعل مفرد جمع مؤنث	فعل مفرد جمع مذکر
مذکر	مؤنث علم	

جاء أو جاءت البنون - جاء أو جاءت النساء
مذکر مؤنث جمع سالم مذکر مؤنث اسم جمع

۲۸. مرتبه فاعل با مفعول و مفعول چیست؟

فاعل بعد از مفعول و قبل از مفعول است. مُحَرَّبٌ زَيْدٌ امِيرٌ
فعل فاعل مفعول

۲۹. چه زمانی واجب است فاعل قبل مفعول باشد؟

۱. احواب فاعل و مفعول مخفی باشد و قس از استیاده است. اولی فاعل

اَكْرَمَ اِلَيَّ عَمِي
فعل مفعول فاعل
تَوَدُّهُ اَمْرٌ تَوَدُّهُ اَمْرٌ

موارد تقدم

مجبوبی

فاعل

بد

مفعول

۲. مفعول مخصوص در فاعل باشد

«ها افسدت الدیم الا ارضنا»
ادوات نفی فاعل مفعول
«خاسد شد باریک من زمین مارا»

همیشه جمله خبر یا انما یا ادوات نفی + الفاعل می آید و
کدام خبر انتزاعی خبرت قرار می گیرد.

۳. فاعل غیر متصل به مفعول باشد.

جَنِينًا الثَّمَرُ
فعل فاعل مفعول
«جیدم میوه را»